

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.
A SZABADELVŰ PÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen naponként, a vasárnap és péntek kivételével.

SZERKESZTŐSÉGI IRODA:

Rózsater, Kardos-ház, 16. sz. alatt.
Ide intézendő a lap szellemi részét illető minden közlemény. Kéziratok s levelek vissza nem adandók. Bármilyen levelek csak ismert kezektől fogadhatók el.

ELŐFIZETESI ÁR:

Helyben hához hordva vagy vidékre postán küldve:
Egész évre 10 frt. — Félévre 5 frt. — Negyedévre 2 frt 50 kr. — Egy hóra 1 frt.
HIRDETÉSI DÍJ:
Ot-hasbas poltáor egyszeri baigtatásért 5 kr. — Bélyegdíj minden hirdetésért külön 30 kr. — Nyitlert 4 hasbas poltáorért 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL:

Kutasi Imre könyvnyomdája. Főplaccz, Sz. Nagy Károly-ház.
Ide küldendő a lap anyagi részét illető minden közlemény egy mint az előfizetési pénzek, a kiadás körül panaszok és ábirdelemények.

Az okkupáció és Törökország.

(Z.) A lázadás ismét alkalmat adott arra, hogy ellenzéki lapjaink az okkupációt megtámadva, annak a kormány ellen bizonyítható csínját-binját összeszedjék és elejétől kezdve a végeig, ismét töviről hegyire meghányjanak mindent. Állunk elébe! Miután pedig legujabban két oly kérdéssel foglalkoznak, melyek a közönséget félrevezethetik s még azokat is, kik az okkupáció helyességét belátták, az okkupáció ellen hangolhatják, tehát mindenk előtt e két kérdésre akarunk megfelelni. Az első kérdés pedig az: Vajjon az okkupáció által magunk ellen ingereltük-e a törököt? Fontos pedig ezen első kérdés épen azért, mert az ellenzék azt állítja, hogy az elmúlt orosz-török háború alkalmával a török mellettünk harczolt volna, egy bekövetkező osztrák-magyar és orosz háború alkalmával pedig az orosz mellett harczolna.

Ez tehát kérem, mindenesetre fontos kérdés, és a ki abban a hitben él, hogy ez csakugyan így lenne, hát az nem helyesítheti az okkupációt. Ez nagyon természetes. A másik kérdés pedig nem kevésbé fontos, mert az meg azt állítja: hogy az okkupációval az okkupált tartományok nem nyertek semmit, hanem még rosszabb dolguk van, mint a török alatt volt. — Hát ha ez igaz lenne, ismét nem lehetne helyesítheti az okkupációt, mert az okkupáció célja nem csak az volt, hogy eme tartományokat hatalmába vegye, hanem az is, hogy ott benn helyes, igazságos, a mai kor igényeinek megfelelő, szóval rendezett viszonyokat létesítsen. — Mikor tehát ezen két kérdéssel szembe állva, a t. olvasót tölünk telhetőleg felvilágosítani igyekszünk, tesszük azt azon öntudattal, hogy hazafias kötelességünk teljesítésében járunk el. Az első kérdés tehát: **Haragszik-e az okkupáció a törökországra?**

E kérdésnél pedig mindenesetre azt kell figyelembe vennünk, hogy mit értünk a „Törökország” kifejezés alatt? Mert ha Törökország kifejezés alatt egy oly közvéleményt értünk, mint például a magyar szélibali közvélemény, de a milyen közvéleményt mint tulzót, elfogultat és egyoldalut sehoh sem tarthatni mérvadóknak, — akkor nem mondjuk, hogy ne lenne Törökországban áramlat, mely az okkupáció miatt dühöng, — de ha a portát magát és a józan ítélletű intelligens és mérvadó közönséget tekintjük? — az az okkupációért Ausztria-Magyarország iránt, mindenesetre hálás érzelmekkel viseltetik. Mert a menyire igaz, hogy ugy az európai béke, mint saját békénk és biztonságunk érdekében az okkupációval csak áldozatok árán legyőzhető nagy bajt vettünk a nyakunkra, épen annyira igaz, miszerint Törökországot meg oly bajtól mentettük meg, mely reá nézve most már életkérdést képezett és nála hagyatva egész Európára nézve türhetetlen helyzetet teremtett volna, mert ezekkel a tartományokkal Törökország már ott volt, miszerint nem tudta, hogy mit kezdjen velük, levén a helyzet reá nézve igen visszás és kényes természetű, oly intézkedéseket követelvény, melyeket megtenni egy török kormányban nem állt hatalmában, ezen intézkedések nélkül pedig e tartományokat továbbra is kormányozni nem lehetett.

Az okkupált tartományok lakosságának egymás iránti viszonyait a mai Európa keretébe beilleszteni már nem lehetett, mert itt a vallás oly hajlatot és előjogokat gyakorolt, pláne egy ázsiai vallás a művelt európai keresztény vallás felett, hogy az már magában véve is anomália volt, hát ha még azt vesszük, hogy ez anomália beállítására török kormány alatt nem lehetett semmi remény. Nem azért, mintha a török kormány be nem látta volna, hogy a keresztény hatalmak követelése méltányos és jogos, nem azért, mintha be ne látta volna, hogy ez állapot így a mint van, tarthatatlan, a török birodalom életére nézve veszélyes, sőt életkérdés, hanem azért: mert annyira provokált volt már e dolog saját fanatikus alattvalóival szemben, miszerint ha arra határozza magát, hogy itt a keresztény hatalmak által követelt reformokat behozza? — akkor nem csak arra kellett volna kérnie a keresztény hatalmakat, hogy a kérdéses tartományokat szállják meg, hanem egyuttal mindjárt azt is, hogy az egész török birodalmat szállják meg. A porta tehát azon alternatíva közt volt: hogy vagy téri a szláv tartományok keresztény lakóinak folytonos lázadását, az orosz beavatkozását és visel minden évtizedben élet-halál harczot, — vagy kiteszi magát egy vallásos lázadásnak, mely a proféta kibontott zászlója alatt a keresztények véreben fürdik s a keresztény népeket maga ellen

zuditván, az egész európai török birodalomnak véget vet.

Hogy pedig e két alternatíva közül ama harmadik volt a legbölcsőbb, melyet a portának a berlini kongresszus tanácsolt, hogy t. i. ezen tartományoktól saját létkérdésének érdekében megszabadulni igyekezzék. Valaminthogy be is következett, miszerint a porta az okkupáció által mind azon bajoktól és veszélyektől, melyek eddig fenyegették, egyszerre megszabadult, vissza lett adva önmagának: hanem igenis, a bajokat nyakába vette egy másik oly hatalom, melyet ama bajok leküzdésére, sőt előbb-utóbb, de tökéletes beszüntetésére, Európa hivatottabbnak látott s a mely hatalom az ő kiküldetésének, mint Európa megbízottja, Európa aegise alatt fog megfelelni.

Hogy tehát a török az okkupációért nemcsak hogy nem haragszik, de hogy ama tartományokat a saját maga jószántából semmi szín alatt nem fogadná vissza, azt, kik a dologban jártasok, nagyon tudják. Miután pedig a török nagyon jól tudja, hogy egy esetleges orosz győzelem következtében mindezek orosz kézre kerülnek, és ugy szőlván köröskörül az orosz kapná drága kedves szomszédjaul, hát hogy ez óriási kigyó haza felé saját kezeivel nem egyengetné az utat, annyit felőle is csak feltehetünk.

A francia hivatalos lap közlése azon nyilatkozat helybenhagyását, melynek alapján az Ausztria-Magyarország és Franciaország közt kötött kereskedelmi szerződés meghosszabbított.

A galicziai panszlávok. Lembergben jelentik, hogy tegnap és tegnapelőtt több rutént elfogtak, a kik panszláv üzemlekről gyanúsítottak. A lemergi hatóság több rutén polgár házában, rutén lapok szerkesztőségében és rutén egyetlek helyiségekben kutatást rendelt el és körülbelül husz embert elfogott. Az elfogottak közt Dobrzanski Adolf penzionált udvari tanácsos és leánya, Ploszczanski a „Slovo” szerkesztője, Markov a „Prolom” szerkesztője, Hlahol „Kruzok” akadémiai egyetk tagja. Skalatban elfogták és Lembergbe szállították Naumowicz János plebánost, a ki egykor tagja volt a reichsrathnak, ennek fiát Naumowicz Miklós orvost és egy sekrestyést. Sztanisláwban elfogták Ne czajt, egy népies hetilap szerkesztőjét. Kolomeában elfogták Lenartowiczot, valamint több rutén papot és parasztot.

Erre a tömeges elfogatásra hír szerint az szolgáltatott okot, hogy az illetők az orosz vallásra való áttérés végett leveleztek a pétervári orthodox zsinattal, és hogy az orosz vallásra való áttérés mellett izgattak. Vegre azt is mondják, hogy némelyiknél nihilista-irásokat találtak.

Egy fontos indítvány.

Debreczen febr. 7.

Oszterlamm Ármin királyi erdőfelügyelő, és Tóth Mór királyi ügyész urak egy kiváló figyelemre méltó emlékiratot nyújtottak be Debreczen sz. k. város tanácsához. Ez emlékirat, melyet alább egész terjedelmében közlünk, behatóan foglalkozik a vadászterületek értékesítésével s a hasznos vadak tenyésztésével, fölhívja a városi tanács figyelmét e fontos közgazdasági ágra, melyre már a törvényhozás is kiterjesztette gondoskodását, mely azonban nálunk még nem részült eddig kellő méltánylásban.

Nem kívánunk itt hosszabban kiterjeszkedni e kérdésre, miután az említett beadvány szakértően s meggyőzőleg kifejti a kérdésnek minden oldalát. Debreczen városára nézve, melynek oly roppant terjedelmű erdei vannak, különösen fontos e kérdés már pusztán jövedelmi szempontból is. Reméljük, hogy illető helyen teljes figyelembe is fog az vétetni.

Az emlékirat így szól:
Mélyen tisztelt tekintetes városi tanács! Azon nemzetgazdasági mozgalmaknak; melyeket egy a törvényhozás, mint hatóságok, társulatok és egyesek az ország iparának és termelési fejlődésének fokozatos emelésére 15 év óta létre hozni igyekeztek, egyik keretbe tartozik a vad termelés, mely nem megvetendő jövedelmi forrást képezne de fájdalom, hazánkban annyira alá hanyatlott, hogy a termelt mennyiség — dacára rengeteg erdősejteknek, pusztáknak és termékeny határainknak, nem hogy kivitelre volna képesített, de most már nem képes fedezni a belfogyasztási szükségletet sem.
Ezen visszás helyzet, melyet a gondolkodó hazai mévelt közönség régen érzett, s melynek elenyésztésére ugy társadalmi uton, mint a szakirodalom terén évtizedek óta munkálkodik, arra utalta a törvényhozást, hogy a fenyegető bajokat elhárítsa, s időközönként megalkotva a vadászati fegyveradó, és vadászati törvényeket, ezáltal elejét akarta venni a hasznos vad végleges kiirtásának, s előmozdítani akarta a vadovás által a vadtenyésztést, és ezáltal a vadhus termelés fokozását.
Azonban a törvényhozás nemes intenciója, miután azt a társadalom egy nagyrésze részben a tárgy kicsinylése, részben az életnyai befelé nyitlak s erős vasrostoly volt rajta. Senkisé tudott volna tehát az ablakon kímásmáni, ha szinte nyitva lettek volna is azok, ha csak előbb a rostelyt le nem feszítte. A háztól balra volt a malom, melyhez egy lépcső vezetett. — Belülről az emelettel egybe volt kötve, magtárnak használtatott, ezen magtárból egy lépcső vezetett le onnét a konyhába.
A magtárból még egy második lépcső a nyílt folyosóra vezetett, mely aztán egy ajtóval az istállóhoz vitt. Többet nem sajtűkes a malomról mondanunk; lehet, hogy ezt is feleslegesnek tartják: de az nem áll.
Végre megjelent Ripper Dávid. A folyó megpillantásánál összerézett, mit Pike gyakorlott és sötétséghez szokott szemze rögtön észre vett, s ugy rohant előre, mintha lelek üldözték volna, épen azon fa mellett, hol Pike állt, akart elsuhanni, midőn egy erős kar által megragadtatott Pike másik kezét a fü szárára nyomta, ki ijedségében felordított.
— Barátom Rip, látod ezt? — szólt hozzá Pike.
Rip, igen is látta: egy pisztoly volt, mely meglehetősen közelségben volt mellének fordulva. Daczára vástott természetének, mégis ugy megijedt, mintha rögtön életét kellene elvesztenie.
— En azért jöttem — folytató tovább Pike, hogy az egész Hartledon lordra vonatkozó történetet megtudjam és én tudni akarom, vagy meghalsz. És azonkívül — tévé utána igen ellentmondólag — még mint gyilkost foglak bevádolni.
Ripper Dávid elbóldult felelmeben, legkevésbbé sem gondolt tagadásra. — Nem tehettem róla, — nyöszérgé. En nem tudtam öt

A „Debreczeni Ellenőr” tárczája.

Elster halgasága.

Angol regény.
Irta: Mrs. Wood Henry.
Fordította: T. M.-né.
ELSŐ KÖTET.
XII. FEJEZET.
Pike valamit sug Gum Jabeznek.
(Folytatás.)
— És aztán, ha ott voltam is? — mondta Pike, mialatt karját a sövényre támasztva. Gumra tekintett. A malom közelében nem voltam, csak a folyónál s láttam a gróft a csónakban felkelve evezni. És aztán, ha szabad kérdenem?
Pike szavai rövidek, de mégis udvariasak voltak. Erőszakolt megjelenése a törvényszék és szomszédjai előtt nem kevésbé zavarta meg benső egyensúlyát s egy pillanatra minden szemtelensége eltűnt.
— Ha a gróf véletlen halála ellen kétség támadna, akkor ottani jelenléte ön ellen fog mutatni.
— Az nem lehet, mert előbb elmentem, mint a baleset megtörtént volna. azon pillanatban, midőn a gróf a kerek fákna elhaladt, mert ott láttam őt s nem feljebb, én és a másik tanu visszatértünk Calneba; hogy a gróf halála nem egészen véletlen, az senkinek sem jut eszébe rajtam kívül.
— Önön kívül? — Mit jelentsen ez?

Pike, kinek egész alakja az alacsony sövény által el volt fődve, most jobban áthajolt, ugy hogy arca az egyházi becsület arcával jött közeli érintkezésbe; ez azonban visszahúzódt, de csak annyira, hogy a halk suttogást mégis meghallhassa.
— En nem hiszem, hogy a gróf halála véletlen volt, hanem hogy csendesen eltévedett láb alól!
— Ne adja az ég! — mondta ijedten Gum. — Ki által? Ön által? — tévé ijedségében hozzá.
— Nem, — felelt Pike egy oly ember közönyével, ki dolgában biztos. — Ha én tettem volna, nem beszélék róla.
— Mit akar ön ezzel mondani?
— Azt, hogy én gyanakodom s hozzá igen alaposan. Sokan elítéltettek már kevesebb bizonyítékra is. En nem fogok erről beszélni talán soha, de nem várok s szememet nyitva tartom, hogy bizonyosságot szerezsek magamnak felőle. Akkor még mindig elég idő lesz a gyanut kimondani, vagy elhallgatni, a körülmények szerint.
— És ön nem volt közel a balesetnél?
— En nem! — volt Pike felelete.
— Kicsoda tehát?
— Az az én titkom. De miután ma este dolgom van, azért nem maradhatok tovább, ha önnek is ugy tetszik, szomszéd ur. S a helyett, hogy engem kárhoztatna, a miért a malomhoz közel voltam, gondoljon kissé arra, a mit épen mondtam, de tartsa meg magának. En nem felek ugyan attól, hogy Calneba kifecsegi, mert az egész darázs-fészket zudítva az ön fejére, olyanoknak is, kiknek bizonynyal nem szeretne ártani, de nemcsak egyedül az önre, hanem ...

